

„Jeg synger bagved Ploven
Under Leers Klang,
Og Bakkerne og Skoven
Giver Genlyd af min Sang.“

for den, der lever og arbejder ude i Naturen, har Poesi omkring sig, men Lønslaven kan ikke synge bagved de sodede Mure, hvor Stempler slaar, og Maskinerne virker, der tillades ingen Sang, det er udelukket, han har at tie; det Liv er goldt, det er et Liv i Slid, han har ingen Arbejdsglæde. Jeg har selv prøvet, hvad det vil sige at staa i 10 Timer om Dagen med en Grovfil paa 16 Tommer og uafbrudt foretage den samme Bevægelse, og naar Dagen var endt, spurgte jeg mig selv: Er dette Arbejdets Poesi, saa beder jeg mig fritaget. Arbejderen har maattet tie, og han har maattet arbejde, men Glæden var der ikke og kunde først komme i det Øjeblik, man knyttede Arbejderen til Værket og gav ham Forstaaelse af, at Arbejdsdagen kunde forkortes og Lønnen blive højere og derved Livet udnyttet i de Timer, der var tilbage.

Nej, det, der mangler i Øjeblikket, tror jeg snarere er Samfundsfølelse, og det stammer fra Krigen selv, Krigen, Udslaget af den brutale Nationernes Konkurrence om Verdensmarkedet, hvor alle Kræfter sattes i Bevægelse for at skrabe Profit til sig, begunstige sig selv og sine egne. Og saa da Krigen endelig sluttede, ligger det hele som et Kaos, hvor menneskelige Forhaabninger er brudte, Troen paa, at hvad der var sket, var sket i Retfærdighedens Navn, slettet, hvor man er blevet beløjet og bedraget, hvor de i Tyskland i November forrige Aar, skikkelige, borgerlige Folk, der maaske tidligere havde været med til at raabe Hurra for den tyske Kejser og den tyske Hær, sagde: Wir sind belogen, wir sind betrogen. Hvor denne Materialisme, som man tidligere beskyldte Socialdemokratiet for at være Bærer af, var Overklassens, fremstod der i Arbejderklassen en Forbitrelse, som er forstaaelig, en Forbitrelse, der ogsaa indvævedes med nogen Skuffelse, den Skuffelse, at man ikke havde været i Stand til ved sine Ideers Magt at forhindre Krigen, fordi man ikke var stærk nok, en Afslappelse, hvor man franeden sagde: Det hele er intet værd, alt har været Løgn og Bedrag, lad os vælte hele Historien! Profitbegæret klarede sig, det slog Saltomortale over Loven og listede behændigt udenom Moralen, og Vorherre selv eksisterede ikke. Han blev udstykket i Nationaliteter.

Czar Nikolaj sagde: Ruslands Gud er en mægtig Gud, og Kejser Wilhelm sagde: Tysklands Gud vil hjælpe os, som han hjalp vore Fædre. Kirken hørte man meget lidt til. Havde den haft nogen Opgave, maatte det have været den Gang, men da tav den i det hele og store.

Dette Anarki foroven maatte ganske naturligt medføre Anarki forneden, og saa troede visse indenfor Proletariatet, at naar nu alting viser sig at være gækkende Forhaabninger og Bedrag, og Menneskene har været Skakbrikker i de stores Haand, var der kun eet at gøre, at vælte hele Systemet, det vil sige Anarkiet franeden. De troede, at en Revolution, økonomisk set, var noget, man kunde gennemføre ved rent ydre Midler. Man kan gennemføre en politisk Revolution paa 5 Minutter, men en social Revolution kræver Aartier. De, der tror, at en Forandring, der giver Arbejderne lige Ret med andre, økonomisk og socialt, kan opnaas i Løbet af et kort Spand af Tid, tager grundigt fejl. Men desværre er denne Opfattelse ingenlunde ualmindelig. Men til en Udvikling, der er sindig og dermed i Virkeligheden den eneste revolutionære Udvikling, der byder en sikker Omdannelse, er Demokratiets Vej den eneste, den politiske Frihed, udstrakt saa vidt, som den paa nogen Maade kan, bygget paa Folkets eget Selvstyre. Men saa vil jeg ogsaa have Lov til at sige, at det at bekæmpe Anarkismen er at skabe ny Ejendom. Den gamle Ejendomsform maa bort, ikke Ejendommen selv. Jeg har undertiden sagt ved Møder — det lyder maaske lidt ejendommeligt for mange, men ikke desto mindre vil jeg hævde Rigtigheden af den Sætning —, at ingen er i højere Grad Forsvarer af Ejendomsretten end Socialdemokratiet. De andre havde berøvet Arbejderne deres Ejendom, gjort dem afhængige af Maskinerne, indført et nyt Slaveri. Arbejderne havde blot at møde, slide og gaa, tage deres Løn og blive smidt væk, naar de var ubrugelige, eller man ikke havde Lyst til at have dem længere. Ingen Ret. Det er ikke Demokrati, det er Despoti, et socialt Despoti. Vi kræver et socialt Demokrati, hvor man faar en ny Ejendomsret, som der kan bygges paa. Al Udvikling maa gaa i Skridt for at være sikker.

Naar man har talt om Forholdet mellem Kapital og Arbejde, hvilket er et saare vigtigt Kapitel for alle, der beskæftiger sig med Lovgivning, og ikke mindst, naar man taler om Finansloven, opfattede vi i sin Tid Kapital og Arbejde paa den Vis,